

כגפן פוריה

עלון להפצת תורה ויהדות

אין לעיין בעלון זה בשעת התפילה

פְּרִשֶׁת רְאֵה

ל' אב תשע"ט

הפטרה: עניה סוערה

שבת ויום ראשון ראש חודש אלול

לא אומרים צדקתך

יציאת השבת ר"ת 20:24

גיליון 545

יציאת השבת:

19:45

ירושלים: 19:42

כניסת השבת:

18:38

ירושלים: 18:30

אלול – חודש הרחמים והסליחות

הרב עמוס שושן - רב ישובי רכס פוריה

פרשת ראה נקראת סמוך ונראה לחודש אלול, חודש הרחמים והסליחות, חודש התשובה. אלול משמעותו לפי התרגום - חיפוש, כלומר, חודש זה מעורר אותנו לחפש את מה שצריך תיקון ולפעול לתקנו לפני ראש השנה יום הדין. זוהי גם משמעות הפרשה שלנו 'ראה'. הכתוב מצוה אותנו: "ראה אנכי נותן לפניכם ברכה וקללה את הברכה אשר תשמעו אל מצות ה' א'לקיכם אשר אנכי מצוה אתכם היום והקללה אם לא תשמעו אל מצות ה' אלקיכם". ואנו מצווים לבחור בברכה לבחור בחיים.

חז"ל מבארים ציווי זה במשל: "משל לזקן היושב על אם הדרך ויש לפניו שני דרכים אחד תחילתו קוצים וסופו מישור ואחד תחילתו מישור וסופו קוצים ומזהיר את העוברים דרך שם ואומר להם היזהרו מזה שתחילתו מישור כי כלו קוצים עד סופו, לכו בזה שתחילתו קוצים כי סופו מישור.

כל מי ששומע לו אע"פ שיגע מעט בתחילתו אחר כך הולך בשלום, אבל מי שלא שמע לו והלך באותו שתחילתו מישור נכשל בסוף. כך אדם שעובר עברה והולך בשרירות לבו מוצא נחת רוח ודרך ישר בעולם הזה, וכשנופל מת הולך לגיהנום שכולו קוצים. אבל מי שטורח בעולם הזה ויגע בתורה ובמצוות הוא יורש את העולם הבא, שכולו מישור ונחת רוח ושמחה". בפתחו של חודש אלול עלינו לעשות חשבון נפש, לחפש את אשר צריך תיקון ולהתאמץ בתיקונו כך שנגיע מוכנים לראש השנה.

בהוצאת מכון "שערי תורה": פוריה-נוה עובד ד.ג. גליל תחתון 15210

שערי תורה וחסד ע"ר * כולל אברכים * שיעורי תורה * פרסומים תורניים * גמ"ח עזרה לנוקמים *
הדפסה: דפוס כנרת. עריכה: צ. שוריק. היה שותף. להעברת תרומות: בנק המזרחי סניף טבריה מספר חשבון: 123459

"רדף צדקה וחסד ימצא חיים צדקה וקבוד" משלי כא, כא

בפרשה מובאת מצוות הצדקה אשר ידועה חשיבותה, וכך אמרו בתלמוד: 'ארבעה דברים מקרעין גזר דינו של אדם אלו הן צדקה צעקה שינוי השם ושינוי מעשה צדקה דכתיב וצדקה תציל ממות' (ראש השנה טז, ב)

להלן מעשים מדברי חז"ל בשבח עשיית צדקה וחסד: שמואל ואבלט היו יושבים וראו אנשים הולכים לאגם. אמר לו אבלט לשמואל: גבר זה ילך ולא יחזור, שיכישו נחש וימות. אמר לו שמואל: אם בן ישראל הוא ילך וישוב. תוך שהם יושבים הלך ובא, קם אבלט זרק משאו מעל גבו ומצא בו נחש חצוי בשני משאותיו. אמר לו שמואל: מה מעשה טוב עשית? אמר לו: כל יום אנו אוספים פת ומטילים ואוכלים יחדיו, הפעם היה אחד מאתנו שבא בלא פת, היה מתבייש, אמרתי להם אני אקום ואקח את הלחם, כשהגעתי אליו עשיתי עצמי כאילו אני לוקח ממנו, כדי שלא יתבייש. אמר לו: מצוה עשית. יצא שמואל ודרש: 'וצדקה תציל ממות' ולא ממיתה משונה אלא ממיתה עצמה.

שבת קנו, א

מעשה בשני תלמידים של רבי חנינא שיצאו לקצוץ עצים. ראה אותם אסטרולוג אחד אמר: שנים הללו ילכו ולא יחזרו. כשיצאו פגע בהם זקן אחד אמר להם: זכו עמי! שלושה ימים שלא טעמתי כלום. היתה עמם ככר לחם אחת, פרסו מחצה ונתנו לו. אכל והתפלל עליהם, אמר להם: כשם שקיימתם היום את נפשי כך תתקיים היום נפשכם. יצאו בשלום וחזרו בשלום. היו שם אנשים ששמעו קולו (של האסטרולוג), אמרו לו: לא כך אמרת, שנים אלו ילכו ולא יחזרו? יש כאן אדם שקרן שאסטרולוגיה שלו שקר! אף על פי כן הלכו וחפשו ומצאו נחש, חציו בחבילה אחת וחציו בחבילה אחרת, אמרו: מה מעשה טוב עשיתם היום? סחו להם אותו המעשה. אמר: ומה אני יכול לעשות ואלוקיהם של היהודים מתפייס בחצי כיכר.

ירושלמי שבת פ"ו, ה"ט

ומדרבי עקיבא נמי אין מוזל לישראל, דרבי עקיבא היתה לו בת. אמרו לו כלדאים (חוזים בכוכבים) באותו היום שתיכנס לחופה יכיש אותה נחש ותמות. היה דואג לדבר הרבה. ביום חתונתה לקחה סיכה מראשה ונעצה בחור שבמותל. נזמן שנכנסה הסיכה בעינו של הנחש. בבוקר כאשר לקחה את סיכתה היה נסרך הנחש אחריה. אמר לה אביה: מה מעשה עשית? אמרה לו: בערב בא עני וקרא בשער, והיו כולם טרודים בסעודת הנישואין ולא היה מי שישמע אותה, באתי ולקחתי את המנה שנתת לי ונתתי אותה לעני. אמר לה: מצוה עשית! יצא רבי עקיבא ודרש: 'וצדקה תציל ממות' ולא ממיתה משונה אלא ממיתה עצמה.

שבת קנו, א

אם יש עליו מלאך מליץ אחד מני אלף וגו' הנותן צדקה אפילו נתחתם גזר דינו ליאבד וניתנה רשות למלאך הממונה על הפורענות לילך וליפרע ממנו אין המלאך הממונה על הצדקה מניחו אלא רץ ובא לו בין מלאכי המרום ומלאכי המרום נותנים לו ריוח והוא אומר להקדוש ברוך הוא: פלוני שנתת רשות עליו לאבדו זכות גדול בידו והממונה על הפורענות עבירה אחת בידו הלא אלף עברות בשביל זכות אחד ימחל לו על כל עונותיו וזה אומר זכות זה שעשה שקולה כנגד הכל.

צדקה היה נותן ומאכיל עניים אינה מצוה של ממון אלא נפשות קיים אלולא כן מתים היו כדאי הן נפשות עניים שהשיב שימחל לו על כל חטאיו והקדוש ברוך הוא אומר וצדקה תציל ממות (משלי י ב) והנותן צדקה לעני מקבל פני שכינה בכל יום שנאמר חסד ואמת יקדמו פניך (תהלים פט טו) והקדוש ברוך הוא אומר למלאך הפורענות אל תיגע בו מצאתי לו זכות מחול לו על כל עונותיו שכן הוא אומר על ידי אליהוא שנאמר ותקרב לשחת נפשו וחיתו לממתים אם יש עליו מלאך מליץ אחד מני אלף להגיד לאדם ישרו ויחננו ויאמר פדעוהו מרדת שחת מצאתי כופר:

בתי מדרשות חלק ב - מדרש איוב

אמר רבי אבא אם נתת מכיסך צדקה הקב"ה משמרך מן הפיסין ומן הזימרת ומן הגלגלות ומן הארנוניות. מונבז המלך עמד ובזבז כל נכסיו לעניים שלחו לו קרוביו ואמרו לו אבותיך הוסיפו על שלחן ועל של אבותיהן ואתה ביזבזתה את שלך ואת של אבותיך? אמר להם: כל שכן, אבותי גזזו בארץ ואני גזזתי בשמים, שנאמר אמת מארץ תצמח וצדק משמים נשקף, אבותי גזזו אוצרות שאין עושין פירות ואני גזזתי אוצרות שהן עושין פירות שנאמר אמרו צדיק כי טוב כי פרי מעלליהם יאכלו, אבותי גזזו במקום שהיד שולטת בו ואני גזזתי במקום שאין היד שולטת בו שנאמר צדק ומשפט מכון כסאך וגו', אבותי גזזו ממון ואני גזזתי נפשות שנאמר ולוקח נפשות חכם, אבותי גזזו לאחרים ואני גזזתי לעצמי שנאמר ולך תהיה צדקה, אבותי גזזו בעולם הזה ואני גזזתי לעולם הבא שנאמר "וצדקה תציל ממות", שלא ימות לעולם הבא.

ירושלמי מסכת פאה דף ג/א

מעשה בחסיד אחד שהיה רגיל בצדקה פעם אחת הלך וישב בספינה בא הרוח וטבע ספינתו בים. ראהו רבי עקיבא ובא לפניו ב"ד להעיד על אשתו להנשא עד שלא הגיע עת לעמוד בא אותה האיש ועמד לפניו א"ל אתה הוא שטבעת בים א"ל הן ומי העלך מן הים א"ל צדקה שעשיתי היא העליתי מן הים א"ל מאין אתה יודע א"ל כשירדתי למעמקי מצולה שמעתי קול רעש גדול מגלי הים שזו אומר לזו וזו אומר לזו רוצו ונעלה את האיש הזה מן הים שעשה צדקה כל ימיו. באותה שעה פתח רבי עקיבא ואמר ברוך אלהים אלהי ישראל שבחר בדברי תורה ובדברי חכמים שדברי תורה ודברי חכמים קיימין הם לעולם ולעולמי עולמים שנאמר (קהלת יא) שלח לחמך על פני המים כי רבוב הימים תמצאנו ועוד כתיב (משלי י) וצדקה תציל ממות:

אבות דרבי נתן פרק שלישי, ט

מעשה בבנימין הצדיק שהיה ממונה על קופה של צדקה ובאתה אשה אחת לפניו אמרה לו רבי פרנסני. אמר לה העבודה שאין בקופה של צדקה כלום. אמרה לו רבי אם אין אתה מפרנסני הנני מתה וארבעה בנים. עמד ופרנסה משלו. לימים חלה בנימין הצדיק והיה מצטער על המטה. אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה רבש"ע אתה אמרת כל המקיים נפש אחת מישראל (מעלה עליו הכתוב) כאילו קיים עולם מלא בנימין הצדיק שקיים אלמנה וארבעה בנים עאכ"ו והוא מצטער בצער חולי זה על המטה מיד בקשו עליו רחמים וקרעו לו גזר דינו והוסיפו לו כ"ב שנה על שנותיו:

שם, י

הלכות חודש אלול

א. ארבעים יום שמראש חודש אלול עד יום הכיפורים מסוגלים לתשובה יותר מכל ימות השנה כי הם ימי רחמים וימי רצון. ואף על פי שבכל השנה הקב"ה מקבל את בניו בתשובה, מכל מקום ימים אלו מובחרים יותר, כי בראש חודש אלול עלה משה אל הר סיני לקבל לוחות שניות, וקבלת הלוחות היא אות והוכחה לכך כי ה' קיבל את תשובת ישראל ומחל להם על חטא העגל ושבירת הלוחות הראשונות. ונשתהה משה בהר ארבעים יום שבהם התפלל לה' שישלח לעם ישראל. וביום הכיפורים אמר לו ה': "סלחתי כדברך" ונתן לו את הלוחות השניות, ומאז נקבעו ימים אלו כימי רצון, ונקבע יום י' בתשרי כיום סליחה ומחילה לישראל.

ב. האר"י ז"ל כתב על הפסוק "ואשר לא צדה והא-להים אנה לידו ושמותי לך", ר"ת אלול, לומר כי חודש זה הוא עת רצון לקבל תשובה על החטאים שעשה בכל השנה, ורמז יש בפסוק שגם על השגגות צריך האדם לחזור בתשובה בחודש זה, כיוון שאדם נכשל בחטא בשוגג בגלל חטאים אחרים שעשה במזיד.

ג. דורשי רשומות אמרו: "ומל ה' אלהיך את לבבך ואת לבב זרעך" ר"ת אלול. (תשובה), וכן "אני לדודי ודודי לי", ר"ת אלול (תפילה), וכן "איש לרעהו ומתנות לאביונים", ר"ת אלול (צדקה). רמז ל"תשובה תפילה וצדקה" שצריכין להרבות בהם בחודש זה.

ד. וידעת היום והשיבות אל לבבך כי ה' הוא האלקים" מוסבר בזוהר הקדוש, אם "ידעת היום" דהינו שתלמד תורה ותדע את הקב"ה, אז "והשיבות אל לבבך" תוכל לשוב בתשובה באמת.

ה. נהגו הספרדים להתחיל בסליחות מב' אלול עד יום הכיפורים. ואשכנזים מתחילים לפני ראש השנה. בשעת אמירת הסליחות יש מהספרדים שנוהגים לתקוע תשר"ת בעת אמירת י"ג מידות. ויש נוהגים לתקוע בקדיש לפני "תענו ותעתירו" ויש שאין תוקעים כלל. האשכנזים נהגו לתקוע בשופר מר"ח אלול עד יום הכיפורים ותוקעים אחרי תפילת שחרית. ולכל הדעות אין תוקעים בערב ראש השנה.

ו. תוקעים בשופר בחודש זה כדי לעורר את העם לתשובה, כי כן הוא טבע השופר לעורר ולהחריד, כמו שנאמר: "אם יתקע שופר בעיר ועם לא יחרדו" (עמוס ג, ו). ותוקעים גם כדי לערבב השטן. טעם נוסף לתקיעות הוא שבר"ח אלול עלה משה לקבל לוחות אחרונות והעבירו שופר במחנה לאמר: "משה עלה להר". כל זה כדי שבני ישראל לא יטעו שוב במספר הימים כמו שטעו בתחילה ועשו עגל. והקב"ה נתעלה באותו שופר שנאמר: "עלה א'לקים בתרועה".

לעילוי נשמת אמו"ר רבי יצחק שושן זצ"ל - נלב"ע יב' תמוז תשע"ז

עילון זה מוקדש:

לרפואת: אברהם ולאה צירון. שרה בת שמחה. מרים יהודה. ציפורה ויהושע לוי. ביבה אלימלך. ישי הלוי. עור בן עישה. תקוה בת עוזיה. אלגרה בת ג'אן. אסתר בת זוהרה. מול בת ענולה. אברהם בן רחל. רחמים בן סולשנה. הראל בן אביגיל. אילנה בת סליחה. ישי ורחל לוי. חנה בת זוהרה. מיטל מוריה אדרי הי"ו. להחזרת נעדר צה"ל ושביו ובחס: אורון שאול, הדר גולדוין, גיא חבר, רון ארד, יהודה כץ, צבי פלדמן, יהונתן פולארד הי"ו. לעילוי נשמת: הגר"ע יוסף יצחק"ל. הגר"מ אליהו יצחק"ל. רבי מסעוד מלול זצ"ל. רבי יצחק שושן זצ"ל. רבי יעקב שושן, הרב שלמה צורף, יונה יונה. סופר מנחם. אליאור קדושים. הרב אברהם צוקרמן, יצחק עמיר, נדיר נחום, נסים כהן, חבי צעדי, יצחק בן מול מורח. מרדכי ומושה מורח. ישראל אברהם נתן. אברהם אוהיון. מרדכי צאני. שלמה בן מרים. יצחק ועמרם אטיאם. ר' חיים אוחננה. לוי יצחק אמרדי. אורן מועלם. אליהו מייטס. דוד חג'י. דוד גרוסברג. יואל דללי. עמוס דמרי. סימנטוב משה יהודה. ישראל בן גמרה. רבי דוד הכהן. ישראל בן שושנה. נעים משה. אהרן מורח. יצחק ושמחה אילוז. נסים וסוליקה שושן. יצחק ולאה אסטרנו. נדירה שמעון. מנייה לוי. ליט שבת. אסתר בת תורא. אסתר חדר. חנה יצחקי. דיה פונדק. אליהו בת פריחה. תירצה יגדון. אסתר וענבר נחום. דניאל אלמליח. אליהו אדרי. נסים מלי. מרים וענטון. עוזיה עמוס. רות יעקב. חיה רחל לוי. נעימה בת מנצ'לה. לואיזה מדר. זוהרה בת חנה. עליזה כהן. שרה אוליאלי. יוכבד ועקנין. חסיבה ששפטש. עישה דהן. בריכה סופר. חתי אטל. סבטלה בת אולנה. אסתר איבי. כמישה דירי. כמישה כהן. אלס טובל. אילה שחר. רבקה שיעדו. אריאל דרסעובר ז"ל. ולע"נ הנספים בשואה ובחס: אלכסנדר שנדור, שושנה רוזה, רפאל פריצי, וציציליה צילה לבית משפחת צירון הי"ד.

למעוניינים להשתתף בחוצצת עילון זה נא לפנות לדוד: 0537788483

אין לעיין בעילון זה בשעת התפילה